

ΗΠΕΙΡΟΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΤΟΜΕΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΡΕΥΝΩΝ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΑΝ. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Θ. ΠΕΤΣΙΟΣ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΞΥΓΓΡΑΜΜΑ
ΙΔΡΥΘΕΝ ΚΑΙ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ
ΠΡΟΝΟΙΑ ΤΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΞΥΡΪΔΩΝΟΣ ΒΛΑΧΟΥ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΔΕ ΤΩΝ ΗΠΕΙΡΩΤΩΝ
ΠΕΡΙΚΛΕΟΥΣ ΒΙΖΟΥΚΙΔΟΥ
ΕΝ ΒΕΡΟΛΙΝΩ,
ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΑΝΑΓΝΟΣΤΟΠΟΥΛΟΥ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΑΛΚΙΒΙΑΔΟΥ ΚΟΝΤΟΠΑΝΟΥ
ΕΝ ΙΩΑΝΝΙΝΟΙΣ

ΕΝ ΙΩΑΝΝΙΝΟΙΣ
ΕΝ ΤΗ ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΙ

ΕΤΟΣ ΠΡΩΤΟΝ
1926

Ε.Υ.Δ της Κ.τ.Π
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2008

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΤΟΜΕΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΡΕΥΝΩΝ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΑΝ. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Θ. ΠΕΤΣΙΟΣ

Ε.Υ.Δ της Κ.τ.Π
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2008

ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΒΟΥΡΜΠΙΑΝΗΣ ¹

συλλεγέντα

ΥΠΟ

ΧΑΡ. Ν. ΡΕΜΠΕΛΗ

δημοδιδασκάλου

1

Τι νὰ σὲ κάμω, γαλανή, τι νὰ σὲ κάμω, θούσσα;
Μηνὰ εἶσαι μῆλο κόκκινο στὸν κόρφο νὰ σὲ βάλω;
Ἐσ' εἶσαι ἀκέρσιος ἄνθρωπος κι' ὁ κόρφος δὲ σὲ παίρνει.
Γιὰ νὰ σὲ πάω στὸ χωριό, φοβοῦμ' ἀπὸ τοὺς Τούρκους,
Γιὰ νὰ σὲ πάω στὸ βουνό, φοβοῦμ' ἀπὸ τοὺς κλέφτες.
Θαλά σὲ πάω στὸ χρυσκὸ γιὰ νὰ σὲ λαγαρίσω
Νὰ φειάσω μι' ἀσημόκουπα νὰ μὲ κερνᾷς νὰ πίνω...

2

Κάτω σὲ γιολό, κάτω σὲ περιγιάλι,
Κόρ' ἀγάπησα ξανθὴ καὶ μαυρομάτα,
Δὲν ἤμπόρεσα νὰ τὴ γλυκοφιλήσω
Καὶ μ' ὄρμήνεψαν τὰ συνομόλικά μου.
« Ἐβγα σὲ βουνό, σ' ἕνα μαρμαροβοῦνι
« Μᾶς' ἀσπρόχωμα, καὶ κόκκινο λιθάρι
« Φειάσε ἐκκλησιά, καινούργιο μοναστήρι
« Βάλε νιὸν παππᾶ καὶ παλληκᾶρι διάκο
« Βάρ' τὰ σήμαντρα καὶ τὶς χουσὲς καμπάνες. . . .
Περβλ. Ἀραβαντ. σ. 180, ἀρ. 277, 278. ²

¹) Συντομογραφία:

Πολίτης = Ν. Γ. Πολίτου, Ἐκλογαὶ ἀπὸ τὰ τραγοῦδια τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ. Ἐν Ἀθήναις 1914.

Χασιώτης = Γ. Χρ. Χασιώτου, Συλλογὴ τῶν κατὰ τὴν Ἠπειρον δημοτικῶν ᾄσμάτων. Ἐν Ἀθ. 1866.

Ἀραβαντ. = Π. Ἀραβαντινοῦ, Συλλογὴ δημοικῶν ᾄσμάτων τῆς Ἠπείρου. Ἐν Ἀθ. 1880.

²) Αἱ παραπομπαὶ ὀφείλονται εἰς τὴν προθυμίαν καὶ καλωσύνην τοῦ φοιτητοῦ τῆς φιλολογίας κ. Ε. Φωτιάδου.

3

Παππούλη, δῶσ' μας τὴν εὐχή, κλέφτες νὰ σηκωθοῦμε.
 — Ὅσα βουνά κι' ἂν διαβάτε σ' ὄσα χωριά κι' ἂν πάτε,
 Πέρα στῆς Κόντσας τὰ χωριά στὴ Βούρμπιανη μὴν πάτε,
 Τ' ἔχουν τὰ σπῆτια δυνατὰ δῖχνουν καὶ σᾶς σκοτώνουν.
 Πῆγα κι' ἐγὼ τὴν ἄνοιξι στὸ σπῆτι τῶν Νιονταίων.
 Μοῦ σκοτώσαν τὸν ψυχογυιὸ τὸ πρωτὸ παλληκάρι.

4

Μιὰ κόρη, μιὰ Κοντσιώτισσα καὶ μιὰ Κοντσιωτοπούλα,
 Πόχ' ἀσημένιον ἀργαλειὸ καὶ φιλντισένιο χτένι,
 Σταυρολατάει τὸν ἀργαλειὸ καὶ στρίζουν τὰ καρούλια.
 Πραματευτῆς ἐδιάβαινε στὸν Κάμπο καβαλλάρις.
 Κοντοκρατάει τὸ μαῦρό του, τὴν κόρη κουβεντιάζει.
 — Κόρη μ', γιὰ δὲν παντρεύεσαι, δὲν παίρνεις παλληκάρι;
 — Κάλλιο νὰ σκάσ' ὁ μαῦρός σου, περὶ τὸ λόγο ποῦ εἶπες
 Ἐγὼ ἔχω ἄντρα στὴν ξενιτειὰ ἐδῶ καὶ δέκα χρόνια
 Κι' ἀκόμα τρεῖς τὸν καρτερῶ, πέντε τὸν παντιχαίνω
 Κι' ἀπὲ θὰ κόψω τὰ μαλλιά, καλόγρια θὰ γίνω.
 Θὰ πάω σ' ἔρημα βουνὰ νὰ στήσω μοναστήρι,
 Κεῖνον νὰ τρώγ' ἢ ξενιτειὰ κι' ἐμὲ τὰ μαῦρα ῥάσα.
 — Κόρη μ' ἐγὼ εἶμ' ὁ ἄντρας σου, ἐγὼ εἶμαι κι' ὁ καλὸς σου.
 — Πές μου σημάδια τοῦ σπιτιοῦ καὶ τότε σὲ πιστεύω.
 — Ἐχεις μηλιά στὴν πόρτα σου καὶ κλῆμα στὴν αὐλή σου . . .

Πρβλ. Πολίτου . ρ. 4.

5

Μάννα, μὲ κακοπάντφρες καὶ μ' ἔδωκες στοὺς κάμπους,
 Κι' ἐγὼ τὸ κάμα δὲ βαστῶ, τὸ χλιὸ νερὸ δὲν πίνω,
 Κι' ἐκεῖ τρυγόνα δὲ λαλεῖ κι' ὁ κοῦκκος δὲν τὸ λέει.
 Τὸ λέν οἱ κοῦκκοὶ στὰ βουνὰ κι' οἱ πέρδικες στὰ πλάγια,
 Τὸ λέν κι' οἱ Ἀγραφιώτισσες, οἱ Ἀγραφιωτοπούλες
 «Τὸ ποιὰ ἔχει ἄντρα στὴν ξενιτειὰ καὶ γυιὸν ξενιτεμένο;
 Πές της νὰ μὴν τοὺς καρτερῇ, νὰ μὴ τοὺς περιμένῃ.
 Ξῆντα καράβια βούλιαξαν καὶ τοὺς ἐπῆρε μέσα.
 Γέμισ' ἢ θάλασσα παννιὰ κι' οἱ ἄκρες παλληκάρια.»

Πρβλ. Πολίτου ἀρ. 105.

6

Δὲ μοῦ βαροῦν τὰ ξένα καὶ τὰ μακρινά,
 Μόν' μοῦ βαροῦν τοῦ ξένου τὰ μηνύματα.
 Παίρνω χαρὶ καὶ πέννα καὶ τοῦ προβοδῶ·
 — Ὅπου κι' ἂν εἶσαι ξένη μ', γλήγορα νὰ ρθῆς.
 Ἐμένα μὲ παντρεύουν καὶ μὲ προξενοῦν·
 Μοῦ δίνουν ἓνα γέρο ξηνταδρὸ χρονῶν.
 Δὲν τό 'χω, ποῦ εἶναι γέρος, εἶν' καὶ ῥάθυμος.
 Τὸ βράδυ θὰ μὲ στέλνῃ γιὰ κρύο νερό,
 Τὴ νύχτα θὰ μαλώνῃ γιὰ τὰ στρώματα. . . . »

Περβλ. Χασιώτου σ. 85 ἀρ. 21. Ἀραβαντ. σ. 143 ἀρ. 207.

7

Τρικαλινὴ μου πέρδικα καὶ Λαρσινὴ τρυγόνα,
 Δὲ θαλὰ ῥθῆ κ' ἓνας καιρὸς κ' ἓνας βαρὺς χειμῶνας
 Νὰ στήσω βρόγια στὰ βουνὰ κι' ὀξώβεργα στοὺς κάμπους
 Γιὰ νὰ σὲ πιάσω ζουντανή, πουλί μου πλουμισμένο,
 Καὶ νὰ σὲ βάλω στὸ κλουβί, στὸ χρυσοκεντισμένο,
 Γιὰ νὰ λαλᾶς κάθε πρωὶ καὶ κάθε μεσημέρι,
 Γιὰ νὰ ξυπνᾶς τὰ νιόγαμπρα τὰ πολυαγαπημένα ;

8

Κοράσιο ἐτραγούδαγε ὀχπάνω σὲ γιοφύρι.
 Καὶ τὸ γιοφύρι ἐρράϊσε κι' ὁ ποταμὸς ἐσύρθη
 Καὶ τὸ στοιχειὸ τοῦ ποταμοῦ, κι' αὐτὸ στὴν ἄκρη βγῆκε.
 Κι' ὁ βασιλιὰς διαβαίνοντας ἄκουσε τὸ τραγοῦδι.
 — Γιὰ πές' το, πές' το, κόρη μου, μεταδευτέρωσέ το·
 — Δὲν ἔχω ἀδειά, ἀφέντη μου, νὰ μεταδευτερώσω,
 Ἐχω τὸν ἄντρα μ' ἄρρωστο χρόνον καὶ πέντε μῆνες
 Γυρεύω ἀπὸ λαγὸν τυρὶ κι' ἀπ' ἀγριογίδι γάλα.
 Κι' ὅσο ν' ἀνέβῃ στὸ βουνό, νὰ κατεβῆ στοὺς κάμπους
 Νὰ φτεριάσῃ τσάρκο τοῦ λαγοῦ καὶ στρούγγα τ' ἀγριογίδι,
 Ὁ ἄντρας της παντρεύτηκε κι' ἄλλη γυναῖκα πῆρε.

Περβλ. Πολίτου ἀρ. 129 Β.

9

Σαράντια-πέντε Κυριακὲς κι' ἐξήντα δυὸ Δευτέρες
 Δὲν εἶδα τὴν ἀγάπη μου, τὴν κόρη π' ἀγαποῦσα.

Μιά Κυριακίτσα τὸ πρωὶ τὴν εἶδα στολισμένη
 Καὶ στὸ χορὸ ποῦ χόρευε μὲ τ' ἄλλα τὰ κορίτσια,
 Μὲ δυὸ μαντίλια στὸ λαιμὸ μὲ τέσσαρα στὰ χέρια
 Καὶ μὲ τὸ μᾶτι τῆς πατῶ καὶ μὲ τ' ἀχειλ' τῆς λέω.
 — Ποῦ ἦσαν ἐγὼ, ποῦ ἦσαν προφές, τὸ ποῦ θανά εἶσαι βράδυ;
 — Ἐγὼς ἦμουν στὴ μάννα μου, προφές στὴν ἀδερφή μου
 Κι' ἀπὸψε θὰ εἶμαστε τὰ δυὸ

Πορτ. Χρισώτου σ. 87 ἄρ. 25. Ἄρραβαντ. σ. 174 ἄρ. 266.

10

Κάτω στὸ Δάφνο ποταμὸ
 Ἐκ' εἶναι οἱ δάφνες οἱ πολλές
 Οἱ δάφνες κι' οἱ τρανταφυλλιές,
 Κι' ἐκεῖ περνοῦν συμπέθεροι.
 — Συμπέθεροι ποῦ πάνετε;
 — Νύφη πάμε νὰ πάρομε.
 — Κι' ὅσα χωριὰ κι' ἂν διάβετε
 Κανένα μὴ πατήσετε,
 Μόνο τῆς νύφης τὸ χωριὸ
 Πατήστε το, κουραέψτε το.

11

Σὲ τούτην τάβλι, ποῦ εἶμαστε, σὲ τοῦτο τὸ τραπέζι
 Τρεῖς μαυρομιάτες μᾶς κερνοῦν τρεῖς ἀρραβωνιασμένες,
 Ἡ μιὰ κερνάει μὲ τὸ γυαλὶ κι' ἡ ἄλλη μὲ τὴν κούπα
 Κι' ἡ τρίτη ἡ μικρότερη μὲ μαστραπᾶ στὸ χέρι.
 Κι' ἀπ' τὸ πολὺ τὸ κέρασμα κι' ἀπ' τὴ ψηλὰ τραγούδια
 Ἐσιάστισε τὸ χέρι της, κι' ἔπεσε τὸ κρουστάλλι.
 Κι' οὐδὲ στὴν πέτρα ἔτισε κι' οὐδὲ σ' ἄτπρο λιθάρι
 Μόνο σ' ἀφέντη τὴν ποδιὰ ἔπεσε κι' ἐρραΐσθη.

12

Ποιος θέλ' ν' ἀκούση κλιάματα,
 Μπέη Νειζίπη μου,
 Δάκρυα καὶ μοιρολόγια;
 Περᾶστ' ἀπ' τὴν Ἀρβανιτιά, ἔπο μέσα ἀπ' τὸ Προυντάνι,
 Νὰ ἰδῆτε μιὰ χανούμισσα μὲ πέντε θυγατέρες.
 Στὸ παραθύρι κάθονταν, τὲς στρώτες ἀγναντεύει.
 Βλέπει τ' ἀσκέρια πῶρχονται, τ' ἀσκέρια ποῦ διαβαίνουν

Καὶ τὸν τσιαούση κάλεσε καὶ τοῦ τσιαούση λέγει.
 — Τσιαούση ποῦ εἶν' ἀφέντης σου, τσιαούση ποῦ εἶν' ὁ μπέης;
 — Τὸ μπέη τὸν σκοτώσανε μὲς τὸν Ἄλιε τῆς Φούρκας. . . .

13

— Θέλω νὰ σ' τὸ πῶ, κόρη μ', κι' ἀντρέπομαι.
 Τ' ἔχει τ' ἀχειλάκι σου καὶ σὲ πονεῖ;
 Μήν' ἀρρώστησες, μήνα θερμάθηκες,
 Μήν' ἄγουρου φίλημα ἐδέχτηκες;
 — Κι' οὐδ' ἀρρώστησα κι' οὐδὲ θερμάθηκα
 Κι' οὐδ' ἄγουρου φίλημα ἐδέχτηκα.
 Μ' ἔστειλ' ἡ μαννούλα μου στὸν κῆπό της,
 Νὰ βλαστολογήσω τὸ βασιλικὸ
 Νὰ κορφολογήσω τὸν ἀμάραντο.
 Κι' ἔπεσε ὁ κλώνος καὶ μὲ βάρεσε.
 — Δεῖξέ μου τὸ μέρος ποῦ σὲ βάρεσε
 Νὰ τὸ ἀσημώσω μ' ἓνα φίλημα.
 Περβλ. Ἄραβαντινόν, σ. 159 ἀρ. 237, 238.

14

Ἄφησ' ὁ Γιάννης τὴν κλεψιά κι' ἔπιασε τὸ ζευγάρι.
 Φειάνει τ' ἀλέτρι ἀπὸ μηλιά καὶ τὸ ζυγὸ ἀπὸ δάφνη.
 Φειάνει καὶ τὸ βουκέντρι του κλωνάρι κυπαρίσσι.
 Δυὸ ἔσπερνε, δυὸ θέριζε, τρία ταγάρια σπόρο.
 Τό 'να χρωστοῦσε τό 'δωκε, τ' ἄλλο τὸ πῆρ' ὁ Τοῦρκος,
 Ἐνα τοῦ μαύρου ἀπόμεινε καὶ πάει νὰ τ' ἀλέση.
 Βρίσκει τὸ μύλο χιόρβαλο καὶ τὸ νερὸ κομμένο.
 Ὅσο νὰ βάλῃ τὸ νερὸ νὰ φειάσῃ καὶ τὸ μύλο
 Ὁ πόντικας ἀπὸ μεριά τό 'φαγε τὸ σακκοῦλι. . .
 Περβλ. Χασιώτου σ. 130 ἀρ. 64. Ἄραβαντ. σ. 213 ἀρ. 64.